

'Mere anarchy is loosed upon the world:'
Megillat Esther
ד"ר אביבה זורנברג

1. רמב"ם: הלכות מגילה וחנוכה ב:יח

כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין לבטל לימות המשיח חוץ ממגלת אסתר וקרי היא קיימת כחמשה חמשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלן לעולם. ואף על פי שכל זכרון הצרות יבטל שנאמר (ישעיה סה טז) "כי נשכחו הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני". ימי הפורים לא יבטלו שנאמר (אסתר ט כח) "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם".
השגת הראב"ד
כל ספרי הנביאים וכו'. א"א לא יבטל דבר מכל הספרים שאין ספר שאין בו למוד. אבל כך אמרו אפילו יבטלו שאר ספרים מלקרות בהם מגילה לא תבטל מלקרותה בצבור, עכ"ל.

2. שפת אמת: פורים תדל"ה

מה שלא קבעו בלילה משתה ושמחה. כי העשי' בא אחר הזכירה. ועיקר הזכירה ביום. וכן הוכיחו תוס' מדסעודה ביום דעיקר מצות קריאה ביום. ולכך אחר השלמת הזכירה ומעורר ע"י הקריאה הארת הנס כדכתיב יהימים כו' נזכרים ונעשים. וכן לעשות אותם ימי משתה ושמחה הוא כנ"ל שע"י הקריאה מתעורר הנס.

3. רש"י: אסתר ט:כו

על כן על כל דברי האגרת הזאת. נקבעו הימים האלה ולכך נכתבה לדעת דורות הבאים. ומה ראו. עושי המעשים האלה שעשאו. ומה הגיע אליהם. מה ראה אחשוורוש שנשתמש בכלי הקדש, ומה הגיע אליהם: שבה שטן ורקד ביניהם וקרג את ושת'י. מה ראה המן שנתקנא במרדכי, ומה הגיע אליו: שתלו אותו ואת בניו. מה ראה מרדכי שלא יקרע ולא ישתחוה, ומה ראתה אסתר שזמנה להמן.

4. רש"י: אסתר א:א

ויהי בימי אחשוורוש. מלך פרס היה, שמלך תחת כורש לסוף שבעים שנה של גלות בבל.

5. תלמוד בבלי: מגילה יג:

...כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד.

6. אסתר רבה: פרק ו:ו

דוד ומרדכי ניתן להם רמז וחשו מרדכי, ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר הנשים, אמר אפשר לצדקת זאת שתנשא לערל, אלא שעתידי דבר גדול שיארע על ישראל ועתידיים להנצל על ידיה.

7. תלמוד בבלי: סוטה יב:יג.

ותקח מרים הנביאה אחות אהרן וגו' אחות אהרן ולא אחות משה אמר רב עמרם אמר רב ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב מלמד שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שמושיע את ישראל וכיון שנולד משה נתמלא כל הבית כולה אור עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך וכיון שהטילוהו ליאור עמד אביה וטפחה על ראשה אמר לה בתי היכן נבואתיך והיינו דכתיב (שמות ב, ד) ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו לידע מה יהא בסוף נבואתה.

8. רש"י: אסתר ד:ד

ומי יודע אם לעת קצאת הגעת למלכות. ומי יודע אם יחפץ בך המלך לשנה הבאה שהוא זמן ההרגה. לעת קצאת. שהוא היה עומד בניסן וזמן ההרגה באדר לשנה הבאה. הגעת למלכות. אם תגיעי לגדלה שאת ביה עכשיו.

9. מהר"ל: אור חדש נד

ובמדרש (ילקוט שמעוני תהלים, תרפה, כב) יום ראשון אמרה אלי יום שני אמרה אלי יום שלישי צעקה בקול גדול אלי אלי למה עזבתני ד"א אלי בים אלי בסיני ועזבתני, וביאור זה כי יום ראשון כאשר לא היה נענה בתפילה אין ראייה שהש"י עזב אותה ולכך לא אמרה למה עזבתני בתפילה וכן ביום השני ג"כ עדיין לא אמרה אלי למה עזבתני אבל ביום השלישי שכבר שלשה ימים עברו ואין הש"י עוזב את הצדיקים בצרה יותר מג' ימים וכמו שנתבאר אצל וצומו עלי ג' ימים.

10. פחד יצחק: פורים לד

והנה בשנה מעוברת קוראין את המגלה באדר שני. וטעמא משום דסמכינן פורים לגאולת מצרים. ועלינו לדעת, כי כשם שגאולה מצרים יש לה "אנכי" משלה: אנכי--אשר הוצאתיך מארץ מצרים. כמו כן יש לה גם לגאולת פורים. "אנכי" משלה: אנכי הסתר אסתיר (אסתר מן התורה מנין שנאמר אנכי הסתר אסתיר) כלומר שתי דרכים יש לה לכנסת ישראל להכיר את האנכי, ע"י גאולת מצרים, ועוד ע"י גאולת פורים. ההכרה שכנסת ישראל מכירה את האנכי ע"י יציאת מצרים, היא דוגמת האדם המכיר את חברו בעזרת כלי האור שניתן לו; ואילו ההכרה שכנסת ישראל מכירה את האנכי ע"י הגאולה דהסתר אסתיר, היא דוגמת ההכרה שאדם מכיר חברו ע"י שלמד את עצמו להכירו בעזרת חוש אחר מלבד חוש הראיה. ומעתה נמשיך הקו הלאה; לכשיעלה עמוד השחר והשמש תצא בגבורתה. והאור של גילוי אלקות יהיה שבעתיים כאור החמה, כי אז בודאי שאותם כלי אור שכנסת ישראל היתה זקוקה להם מקודם. יתבטלו בדרך ממילא. ולכן, כל המועדים שהם זכר ליציאת מצרים, לכשיבא היום אשר בו תהיה הגאולה העתידה עיקר וגאולה מצרים טפל. והרי יש בכלל מאתים מנה גם כל המועדים יתכללו כאור השמש של גאולה. אלא דכל זה הוא בשאר המועדים, דיסודם הוא האור של גאולה מצרים; אבל גאולת דפורים אשר על ידה כנסת ישראל לימדה את עצמה להכיר את האנכי גם בחשך ובהסתר בודאי שזה ישאר קנין עולם בנפשה של כנסת ישראל אפילו לאחר שיעלה עמוד השחר. כל המועדים בטלים חוץ מפורים שנאמר וזכרם לא יסוף מזרעם.

'Mere anarchy is loosed upon the world:'

Megillat Esther

Dr. Avivah Zornberg

1. Rambam: Laws of Purim 2:18

All Prophetic Books and the Sacred Writings will cease [to be recited in public] during the messianic era except the Book of Esther. It will continue to exist just as the Five Books of the Torah and the laws of the Oral Torah that will never cease. Although ancient troubles will be remembered no longer, as it is written: "The troubles of the past are forgotten and hidden from my eyes" (Isaiah 65:16), the days of *Purim* will not be abolished, as it is written: "These days of *Purim* shall never be repealed among the Jews, and the memory of them shall never cease from their descendants" (Esther 9:28).

2. Sfat Emet: Purim [635] (1875)

The Sages did not command that feasting and rejoicing begin in the evening of Purim, because the text indicates that the Megilla reading precedes these commandments (*nizkarim ve-na'asim*) and the reading applies mostly to the daytime. Tosafot proved from that that the festive meal is celebrated only in the daytime. Therefore, it is only after completing of the Megilla reading - and as a result of the reading - that the illumination of the miracle is aroused. "And the days are remembered and performed....To make them days of feasting and rejoicing." As we have said, the awareness of the miracle is aroused by the reading.

3. Rashi: Esther 9:26

For this reason ... because of all that is narrated in this letter. These days were designated, and therefore it [the Megillah] was written for the future generations to know.

Why they saw fit. Those who did these deeds, that they did them.

And what happened to them as a result. What did Achashveirosh see that he used the sacred vessels, "and what happened to them as a result," that Satan came and danced among them and slew Vashti. What did Haman see that he became jealous of Mordechai, "and what happened to him as a result," that they hanged him and his sons. What did Mordechai see that he did not kneel or prostrate himself, and what did Esther see that she invited Haman?

4. Rashi: Esther 1:1

He was the king of Persia who reigned in place of Koresh at the end of the seventy years of the Babylonian exile.

5. Babylonian Talmud: Megillah 13b

Once the lot fell on the month of Adar, he, Haman, greatly rejoiced, for he saw this as a favorable omen for the execution of his plans. **He said: The lot has fallen for me in the month that Moses died,** which is consequently a time of calamity for the Jewish people. **But he did not know that not only did Moses die on the seventh of Adar, but he was also born on the seventh of Adar,** and therefore it is also a time of rejoicing for the Jewish people.

6. Esther Rabbah: 6:6

Mordechai and David were given a hint and they sensed it. Of Mordechai we read that *Mordechai walked every day before the court of the women's house* (Esther 2:11). He thought to himself: How is it possible that

this righteous maiden should be married to an uncircumcised man? It must be because some great calamity is going to befall Israel and they will be delivered through her.

7. Babylonian Talmud: Sotah 13a

“And Miriam the prophetess, the sister of Aaron, took a timbrel in her hand; and all the women went out after her with timbrels and with dances” (Exodus 15:20). The Gemara asks: Why is Miriam referred to as **“the sister of Aaron,”** and not the sister of Moses? **Rav Amram says that Rav says, and some say that Rav Nahman says that Rav says:** This teaches that Miriam already prophesied when she was still the sister of only Aaron, i.e., before Moses was bosaid to her: **My daughter, where is your prophecy? And this is as it is written: “And his sister stood afar off, to know what would be done to him”** (Exodus 2:4), i.e., to know what will be the ultimate resolution of her prophecy.

8. Rashi: Esther 4:14

Who knows whether, at this time next year, you will retain your royal position. [I.e.,] “And who knows whether the king will desire you next year, which is the time of the massacre.”

At this time next year. For he was presently in Nisan, and the time of the massacre was in Adar of the next year.

You will retain your royal position. If you will attain the greatness which you now enjoy.

9. Maharal: Or Hadash is not available in English.

10. Pachad Yitzhak is not available in English.